

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 37: Forslag til lov om ændring af lov om social bistand og lov om social pension. (Indførelse af ældreråd og af klageråd på hjemmehjælpsområdet m.v.).

Af socialministeren (Karen Jespersen).

(Fremsat 11/10 95).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jørn Pedersen (S):

Her skal vi jo til at behandle et forslag, der har haft en meget lang forhistorie. Vi har i Socialdemokratiet i flere år været optaget af, om man skulle lovgive på dette område. På et tidspunkt for et par år siden fik vi det råd af nogle af vores samarbejdspartnere blandt pensionisterne, at man burde lade tiden vise, om der blev store problemer, og lade frivilligheden prøve. Det viste sig så, at de samme organisationer, de samme mennesker nu kommer og siger: Vi har fået mange ældreråd, det virker bare ikke altid efter hensigten.

Hvad er det så, der er målsætningen i dette forslag? Det er en flot målsætning, synes jeg. Ældreomsorgen skal i videst muligt omfang tilrettelægges efter de ældres behov. Næppe mange kan være uenige i det. Og for det andet: De ældre skal have størst mulig indflydelse på egne forhold. Også noget, som jeg tror kan samle bred tilslutning.

Hvis vi kigger på indholdet i forslaget, foreslås det, at der etableres ældreråd i alle kommuner, og at ældrerådene skal høres om alle forslag, der har betydning for ældre. Ældrerådet kan udbygge kontakten mellem kommunernes ældre og kommunalbestyrelsen samt rådgive kommunen i ældrepolitiske spørgsmål. Valgret og valgbarhed til ældreråd har ifølge forslaget alle borgere på 60 år og derover. Desuden står

der, at kommunen kan, hvis den finder det formålstjenligt, også sige, at førtidspensionister, altså sociale pensionister under 60 år, kan have sæde i rådet plus valgret og valgbarhed, dog efter drøftelser med ældrerådet.

I forslaget står der, at der skal være valg til ældrerådet mindst hvert fjerde år, men det er jo en minimumsgaranti. Det kan godt være oftere, hvis man i kommunen føler, det er mere formålstjenligt.

Man lægger op til vide rammer for kommunerne. Ældrerådet består af mindst fem medlemmer. Igen udtryk for det samme: Finder man en anden størrelse mere hensigtsmæssig, f.eks. syv, ni – det kan også være andre tal – har kommunen også mulighed for at vælge den løsning. Det ligger imidlertid fast, at udgifterne til ældrerådet, til lokaler, til sekretariatsbistand, og hvad der nu måtte være, betales af kommunen.

Samtidig, og det er noget nyt i forhold til det forslag, der blev fremsat før sommerferien, er der nu ønske om nedsættelse af et uafhængigt landsdækkende organ, også kaldet Landsældrerådet, der er sammensat af brugere og eksperter. Hensigten med det er, at de mere overordnede ældrepolitiske problemer har et sted, hvor de også kan finde et diskussionsforum, der ikke altid er forankret i lokale problemstillinger.

Det næste punkt i lovforslaget er, at der i hver kommune etableres et klageråd til at behandle klager over hjemmehjælpsområdet. Dette klageråd kan modtage og behandle klager og komme med kritik og forslag til ændringer i kommunens ældrepolitik. Sammensætningen er fem personer: to fra kommunalbestyrelsen, tre fra ældrerådet, altså et brugerflertal, og desuden lægger forslaget op til, at formanden skal vælges blandt ældrerådets repræsentanter.

Det tredje og afgørende element er, at kommunalbestyrelsens beslutninger på hjemmehjælpsområdet skal meddeles skriftligt til brugerne. Kommunen skal i forbindelse med visitationen anvende et skema, og det er afgørende for os i Socialdemokratiet, at der også står, at brugerne skal med ind i beslutningsprocessen. Skemaet kan være forskelligt fra kommune til kommune, men igen er der her nogle minimumskrav: Det skal indeholde en beskrivelse af, hvad der er formålet med hjælpen, hvilke opgaver der ydes hjælp til, og hvornår hjælpen bliver revurderet. Skemaet laves som sagt i et samarbejde med brugerne; jeg synes, det er vigtigt, at man her har underskriften inde, og jeg synes også, det er vigtigt, at det nævnes – og det skal

vi måske dyrke lidt yderligere i udvalget – at en bisidder bør kunne inddrages.

Skemaet bliver i det hele taget en vigtig del i klagerådenes vurdering og deres arbejde, bl.a. med at kontrollere og vurdere, om kommunerne lever op til deres egne målsætninger. Derudover påpeges det, at kommunerne bør overveje at sende flere oplysninger skriftligt ud til brugerne – en god idé.

Tidsfølgen i det her er også meget fornuftig, når man siger, at senest den 1. juli 1996 skal den skriftlige del være på plads, senest den 1. januar 1997 skal der være etableret ældreråd og klageråd i alle kommuner, og de steder, hvor man har ældreråd i øjeblikket, er tidsterminen den 1. januar 1999. Man går altså ikke ind og siger, at de steder, hvor tingene kører til stor tilfredshed, skal man lave om midt i en valgperiode; dér skal man have tid til at finde ud af, hvordan man så vil gøre det fremover.

Jeg synes, det her er et fremragende forslag; det vil jeg gerne understrege. Det har været en opgave, dette Ting har diskuteret i mange år, hvor der har været modstridende opfattelser blandt brugere og kommuner. Nu har vi en situation, hvor vi tilsyneladende har ramt det, som både brugerne og kommunerne synes er fornuftigt og er et fremskridt, som går i den rigtige retning, så derfor anbefaler vi.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Hr. Jørn Pedersen betonedede i sit afsluttende indlæg, at det her var et fremragende forslag. Jeg tror, det er vigtigt, at hr. Jørn Pedersen betonedede det kraftigt, for jeg tror, at det er en opfattelse, der har behov for at blive kraftigt betonet, hvis den skal trænge igennem.

Jeg brugte en stor del af sommeren og efteråret på sagen. Senest var jeg til et møde i gård med et af de socialdemokratiske folketingsmedlemmer og med repræsentanter for alle ældreråd, handicaporganisationer og DSI i Sønderjyllands Amt. Jeg skulle hilse og sige, at de er af den modsatte opfattelse. De synes ikke, det her er et fremragende forslag.

De synes, at det er et forslag, som man vil kunne betegne med ordet en narresut på den måde, at man får et klageråd, der ingen kompetence har til at omgøre sager, og det understreges jo i bemærkningerne. Det betyder: I den kommune, der behandler sine borgere dårligt – der er også eksempler på det modsatte, men nu tager jeg det eksempel, for det er jo det, der er

interessant her – har den ældre ingen styrket retsstilling i forhold til i dag, hverken i den enkelte sag eller i forhold til en generel beslutning om at skære 10 mio. kr. af hjemmehjælpen.

Det er derfor, man gør det samme, som vi talte om også ved sidste lovforslag, nemlig at man rejser en række forventninger om, at nu skal de ældres retsstilling styrkes. For at tilgodese også stærke interesseorganisationer, der ikke er de ældres organisationer, så laver man noget, der er hverken/både/eller/og, og derfor er der ikke stor begejstring for det her forslag rundt om i landet. Der er formentlig langt større begejstring i Kommunernes Landsforening.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Jeg vil gerne have lov at sige i forhold til hr. Villy Søvnalds rejsevirkosomhed, at jeg er meget imponeret over, at hr. Søvnald har haft et møde i Sønderjylland. Nu er det jo også tilpas tæt på bopælen, så det er jo ikke så langt at bevæge sig. Jeg kan så sige, at modsat hr. Søvnald har jeg været mange steder i landet, og jeg har mærkverdighvis haft en komplet modsat reaktion end den, hr. Søvnald her refererer. Det er dog interessant.

Jeg forstår ikke hr. Søvnalds eksempel: Hvis nu kommunalbestyrelsen beslutter sig for at skære 10 mio. kr. af hjemmehjælpen, hvor er klagerådet så henne? Hr. Villy Søvnald må have et forvaltningskursus om de kommunale forhold, og efter det vil hr. Søvnald jo vide, at hvis f.eks. Kolding Kommune – for nu at tage en helt tilfældig kommune i landet – beslutter sig for med et flertal i byrådet, at nu vil man skære 10 mio. kr., så kan ikke engang dette høje Ting gå ind og ændre den beslutning, medmindre man siger – og dér synes jeg at hr. Søvnald er ved at gøre sig nogle interessante betragtninger – at det kommunale selvstyre styres fra denne sal.

Under det sidste forslag hørte vi noget om tvungne kvoter; sådan lyttede jeg mig til det. Nu lytter jeg mig til, at det kommunale selvstyre skal sættes om på bagsædet, og så er det også herfra, det besluttes, hvad man i X-købing eller en anden tilfældig kommune ellers vil bruge det politisk valgte flertal til.

Jeg savner fra hr. Villy Søvnald netop det, at alle over en bestemt aldersgruppe har valgt og ret til at blive opstillet, altså anerkendelsen af det demokratiske, der ligger i det. Jeg må sige til hr. Søvnald: Jeg har rundt omkring i landet mødt stor anerkendelse for det blandt brugerne,

blandt pensionister, blandt efterlønsmodtagere, og det anser jeg for at være mindst lige så vigtigt, som at man har et godt forhold til de organisationer, hvor hr. Søvnald jo tidligere var dybt forankret.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Jeg har jo den fornøjelse at være formand for LO's faglige seniorer, som tæller 75.000 ældre over 60 år i 450 klubber og i 15 amtsorganisationer, og jeg kan sige til hr. Søvnald, at jeg har været ude over landet i sommer og her i efteråret, og man kan sige, at man altid kan ønske tingene anderledes, men vi ser det som et meget stort fremskridt, at vi nu får mulighed for at udtale os om de kommunale budgetter på ældreområdet, inden de bliver behandlet i kommunalbestyrelsen, hvor man før i tiden jo var spist af med, at man bare fik en kop kaffe af socialudvalgsformanden – jeg ved ikke om det var sådan i Kolding Kommune, denne her helt tilfældige kommune – og så bestemte kommunerne ellers selv, hvad de ville gøre.

Derfor kan jeg sige til hr. Søvnald, at vi betragter det her som et meget stort fremskridt. Derudover betragter vi det også som et fremskridt, at til det klageråd, der nu kommer, er der et skema, der går forud som et grundlag, således at man har et stykke papir, man kan bruge til at klage over tingene med. Derfor kan jeg sige, at det er et væsentlig fremskridt i forhold til tidligere. Så derfor kan jeg ikke rigtig forstå, at SF skulle være imod – kan man sige – de mange ældre, og jeg har dog også i ældreomsituationen, som tæller 440.000 medlemmer, hørt mange, mange gode bemærkninger – faktisk af samme karakter, som hr. Jørn Pedersen gav udtryk for i sit indlæg.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Nu skal jeg ikke tage SF i forsvar, men jeg synes nok, at den socialdemokratiske ordfører, hr. Jørn Pedersen, var temmelig hård i sin kritik af det, der er blevet fremført fra SF's side. Jeg vil sige, at jeg deler en hel del af den opfattelse, som hr. Søvnald gav udtryk for.

Borgerne i dette land har det jo sådan, at når man klager over et eller andet til en instans, så regner man også med, at den instans kan tage stilling til den klage, man indgiver. Lad os tage sådan et par kommunale afgørelser, der indannes fra amtets tilsynsråd. Der kommer en afgø-

relse fra amtets tilsynsråd, der siger, om kommunen har handlet ret eller forkert. Jeg tror, de mange ældre der eventuelt vil indgive en klage over hjemmehjælpsområdet, vil have utrolig svært ved at forstå, at der sidder sådan et organ, som kun kan udtale et eller andet bredt formuleret omkring deres klage. Fru Jensen, der er ked af, at hun kun får 2 timers hjemmehjælp og gerne vil have 3½ – hvis det er det, der klages over – regner med, at når hun får stillet en sådan klage op, så får hun fra det organ, som denne lov omtaler, også et konkret svar på, hvordan stillingen er til det.

Det er jo ikke det, der er tale om her, og derfor synes jeg ikke, Socialdemokratiet skal gå så højt op i omdrejninger, men se positivt på den kritik, der fremkommer på dette område, og jeg synes, at man under udvalgsbehandlingen skulle dreje tingene en lille smule her og så se på, om man ikke kunne give dette 5-mands-udvalg – to kommunalpolitikere og tre fra ældrerådet – en form for besluttende kompetence til at omgøre en eventuel afgørelse, der jo i mange tilfælde ikke er truffet af politikere, men af embedsmænd i kommunerne.

Så vil jeg sige en anden ting vedrørende ældrerådet. Det er mere et spørgsmål til hr. Jørn Pedersen. Jeg har læst det her forslag i toget ind i morges, og jeg kan ikke rigtig se, hvordan valget af ældrerådet skal foregå. Der står, at der skal mindst være fem medlemmer. Der kan også være flere, men jeg vil gerne spørge, for det er jo regeringspartiet, Socialdemokratiet, der har lavet dette lovforslag: Skal det forstås sådan, at man kan vælge dem, man stort set vil, og også hvordan man vil vælge dem?

I vores kommune, i Ringsted, har vi haft ældreråd i mange år. Vi har et fortrinligt samarbejde med det. De sørger selv for distriktsvis at vælge folk ind i ældrerådet, og jeg går ud fra, at det er ikke noget med kampvalg og lignende, hvis man i en kommune som vores er enig om, hvordan ældrerådet skal vælges. Så jeg går ikke ud fra, at denne lov bliver til hinder for det. Det er et spørgsmål, jeg gerne vil have afklaret.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg kan sige, at jeg i hvert tilfælde er enig med hr. Poul Nødgaard om nogle af de kritikpunkter, han kommer med. Jeg synes også, det er lidt for let, at hr. Jørn Pedersen afviser nogle af de kritikpunkter, der er. Blandt andet har ældrerådene ikke nogen egentlig forhandlingsret. Det

ville være en mindre sag, synes jeg, hvis man prøvede at tilkende dem en faktisk forhandlingsret i forhold til spørgsmål, der har med dem selv at gøre. Jeg synes også som hr. Poul Nødgaard, at det er et problem med klagerådet, at det ikke er nogen egentlig ankeinstans, men en instans, som refererer tilbage igen til dem, der har besluttet det. Det refererer tilbage igen til kommunalbestyrelsen. Det vil sige, at vi får samme problem, som vi har haft med klager over politiet, hvor det er sådan, at klager over politiet behandles af politiet. Så jeg synes, at man burde tænke lidt mere over den model, man skruer sammen.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg skal bare konstatere i forhold til diskussionen med hr. Jørn Pedersen, at vi så kommer i forskellige forsamlinger. De Jyske Pensionist-sammenslutninger afholdt et årsmøde i Dronninglund i juli, hvor de vedtog en meget skarp resolution imod forslaget her. Nu kan man selvfølgelig mene, hvad man vil, men det er trods alt ikke en virksomhedsorganisation på ældreområdet. Jeg antager, at den resolution også er tilflydt den socialdemokratiske folketingsgruppe.

Det, de anker over, er jo lige præcis – og det behøver jeg såmænd ikke at komme på forvaltningsretskursus for at forstå: Hvad har det organ af kompetence overhovedet? Ingen. Det understreges, at man ikke kan omgøre enkelt-afgørelser. Det vil sige, at i den kommune, der giver en borger en dårlig behandling, og hvor sådan et organ kunne være et værn, er der ikke noget som helst i det her lovforslag, der tilgodeser borgerne.

Vil hr. Jørn Pedersen ikke godt bekræfte, at det er rigtigt? Er det ikke rigtigt, at det er understreget i lovforslagets bemærkninger, at man ikke kan omgøre en beslutning? Og det er jo det, der er det afgørende. Det er den forventning, man har været ude at rejse i den her debat, og det er det ønske, SF havde. Jeg synes, hr. Jørn Pedersen fokuserer fantastisk meget på kun det kommunale selvstyre som vejen fremad. Jeg synes egentlig, man skulle være optaget af noget andet, nemlig den enkelte borgers retsstilling i et samfund. Når der sker et sammenstød mellem en borger og et system, så har jeg noteret mig, at der er et parti, der har vedtaget et program om mennesket frem for systemet. Men det er jo lige præcis det, det her drejer sig om. Det her drejer sig om, om man sætter det enkelte

individ over for det system, der hedder kommunen og det offentlige, og udstyrer det enkelte individ med en handlingsmulighed og en myndighed, det individ ikke har i dag.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Nu var der jo tre indlæg, jeg skal forsøge at besvare, så det må blive kort.

Jeg må sige til hr. Poul Nødgaard, der spørger: Når man klager, får man så ikke svar? Jo, naturligvis gør man det. Selvfølgelig skal man have svar på sine klager. Det er indlysende. Hvordan kan man vælge? Jamen der er sådan set kun to betingelser. Det er direkte valg, og det er, at alle over 60 år er valgbare. Det er meget enkelt. Forslaget er så åbent, at kommunerne kan skruede systemer sammen, de synes er bedst, men de to krav er ufravigelige, og det er det, der kendetegner demokratiet. Ellers kan man sige, at man kan have valgregler på mange måder. Altså, man kan finde regler på forskellige partiers landsmøder og andre steder for at sige, at sådan gør vi her. Det er sådan set ligegyldigt for mig at se. Det afgørende er, at alle har stemmeret.

Så taler hr. Bruno Jerup om forhandlingsretten og ældrerådet. Jamen det er jo netop det, man giver ældrerådet, når man siger, at det skal høres om alle forslag – og det er, så vidt jeg ved, uden undtagelser – der vedrører de ældre. Jeg ved ikke, hvor det er, der mangler forhandlingsmulighed med sådan en formulering. Det er jo ikke kun et spørgsmål om hjemmehjælp. Det er et spørgsmål om hundredvis af andre ting også, som vedrører ældre mennesker, og hvor man må forvente, at de har en interesse.

Så taler hr. Villy Søvnald om tilliden til demokratiet. Man bliver jo næsten rørt til tårer, for dette forslag indeholder tillid til demokratiet, også det demokrati, der indebærer, at der i en kommune er en kommunalbestyrelse, som har et ansvar. Jeg ved ikke, om hr. Søvnald forestiller sig, at vi har en eller anden overdommer i kommunen, der inden for et felt sidder og omgør de ansvarliges afgørelser. Det er lidt svært at få øje på, hvordan det skal fungere. Jeg ved godt, at hr. Villy Søvnald kender en model. Den kommer nok om lidt. Det andet er, at hr. Villy Søvnald tillægger de to kommunale repræsentanter meget ringe indflydelse på, hvad der foregår i det klageråd. Der sidder to fra kommunalbestyrelsen. Det er valgt, at de skal være der.

Else Winther Andersen (V):

Dette lovforslags første halvdel vedrører jo specielt den del af hjemmehjælpen, som Folketinget har været meget optaget af. Det har været sagt tidligere fra denne talerstol, og det er da også et spørgsmål, vi i Venstre er optaget af at få løst bedre, end det er sket i dette lovforslag. Det er også et forslag, der har været lang tid undervejs. Jeg kan i hvert fald se noget af begyndelsen til nogle konturer fra en tidligere periode. Den del, der vedrører hjemmehjælpen, synes jeg er et godt forslag.

Dermed har jeg ikke taget stilling til det samlede lovforslag, vil jeg godt sige. Der er kommet et indhold i, der bedre passer til det samfund, vi har i dag. Der er kommet ord med som forebygelse, og der er kommet ord med om aktivering kædet sammen med omsorg, og det kan da ikke være bedre.

Det er sådan – uden at jeg skal stå og referere fra lovforslaget; det har vi jo hver især kunnet læse os frem til – at man sætter ord på, hvad det er for nogle funktioner, den ældre ikke kan udføre, og som er det, man får hjælp til. Det tror jeg også kan give en større forståelse for, hvad det er, man får hjælp til, og hvad det er, man ikke får hjælp til. De skriftlige aftaler er et fremskridt så stort, så jeg ikke fatter, at vi ikke har lavet det for mange år siden. Jeg synes, det er godt, at vi nu får sat på tryk, hvad det er, der bliver aftalt, både fra kommunens side – altså hvad det er, man tilbyder – og da også, hvad den ældre siger ja til. Den ældre får derved også at vide: Hvad får jeg hjælp til, hvornår får jeg det og hvorfor – og får dernæst et svar. Det tror jeg for øvrigt vil komme til at give meget ro om hjemmehjælpen. Vi vil ikke se de mange spørgsmål, som der har været tidligere.

Jeg vil godt stille et spørgsmål til ministeren med det samme, og hvis ikke jeg kan få svar i dag, så gør det ingenting; jeg vil så rejse det i udvalget. Det er vedrørende afsnittet om betaling for midlertidigt ophold på plejehjem. Det ser jeg der bliver ændret på nu, og det vil jeg bede om at få en redegørelse for. Men det kan udmærket godt vente, til vi kommer til udvalgsarbejdet.

Det var så den gode del, men så kommer vi jo over til at skulle snakke om at oprette ældreråd. Jamen hvorfor skal vi gå ind og lovgive for, hvordan kommunerne skal oprette ældreråd? Hvorfor kan kommunerne ikke selv fortsætte den udvikling, som er gået i gang? Nogle kalder det ældreråd, nogle kalder det brugerråd, og

nogle kommuner kalder det noget helt andet. Men her får man da noget, der lige nøjagtig passer til de lokale behov.

Jeg synes for øvrigt også, det er meget problematisk, at vi nu går ind og lovgiver om ældreråd. Næste gang bliver det vel et ungdomsråd. Vil det sige, at vi på tværs skal til at have et samfund, der ikke får tingene til at hænge sammen, men laver noget, der er lagdelt? Det synes jeg i hvert fald ikke modsat den socialdemokratiske ordfører, der syntes, at det var fremme af demokratiet. Nej, jeg er ved at synes, det her er et minus for demokratiet, for vi har trods alt valgt nogle byrødder til at tage sig af det arbejde i de forskellige kommunalbestyrelser, og det synes jeg vi skulle støtte i stedet for.

Så kan jeg altså heller ikke forstå, at man, fordi man bliver 60 år, pludselig kan vælges eller være valgbar. Jamen bliver der nu pludselig sat ord på, at når man bliver 60 år, så er man ved at blive gammel? Det vil jeg da begynde at overveje lidt i forhold til min dåbsattest. Jeg har lidt mistanke til den socialdemokratiske ordfører, der slog så hårdt på, at det var så god en idé. Det er måske, fordi Socialdemokratiet har en øvre grænse for, hvor længe man kan være valgt til noget, og så skal man have noget her i stedet for. Det kunne jeg da godt mistænke ordføreren lidt for.

Men i bund og grund siger vi om ældrerådet: Lad kommunerne selv bestemme, det skal vi ikke gå ud og blande os i, det er de bedst til selv.

Vedrørende klagerådet: Kommunen står og skal etablere et klageråd. Jamen, hvorfor det? Kan vi ikke overlade det til kommunerne selv at prøve at gå ind og organisere det her? Havde man så da i lovforslaget taget med, at de, der er brugere af hjemmehjælpen, også var dem, der sad i det klageråd. Det har man jo ikke. Det er det, man gør på dagsinstitutionsområderne, på dagplejeområderne, og dér havde det passeret, for så havde det været i tråd med noget, der hang sammen.

Hvis vi så yderligere skal begynde at snakke om et centralt ældreråd, hvor man derfra skal til at begynde at bestemme, hvad det er, der skal være den gældende ældrepolitik her i landet, så må jeg godt nok sige fra. Men lad brugerne selv være med til at oprette det her i kommunerne, og lad ...

Anden næstformand (Henning Grove):

Taletiden er 5 minutter.

Else Winther Andersen (V):

Undskyld.

Jeg vil gøre mig færdig og sige, at den første del af lovforslaget synes vi er helt fin, men ikke den sidste del.

Undskyld, hr. formand.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Ja, nu er det jo kun 2 minutter, så jeg skal fatte mig i yderste korthed.

Jeg vil godt lige sige til Venstres ordfører, fru Else Winther Andersen, at langt hen ad vejen er Dansk Folkeparti enig i spørgsmålet vedrørende ældreråd, for vi finder også som i vores kommune, at kommunen udmærket kunne klare den ting selv, så jeg håber og tror på, at det bliver nogle meget lempelige regler og ikke sådan nogle diktatkrav, men det vender vi tilbage til, når nu lovforslaget skal behandles videre.

Det, jeg synes, jeg har svært ved at forstå i fru Else Winther Andersens indlæg, var spørgsmålet om det klageråd over hjemmehjælpen. Er Venstre helt imod det dér klageråd? Og hvis man er enten for eller imod, vil jeg gerne have oplyst, om Venstre går ind for, at det skal være det klageråd, der også har en beslutningskompetence.

Dér synes jeg, det er utrolig vigtigt, at vi får Venstre og senere også De Konservative ud af busken og får at vide: Hvis det klageråd kommer, hvilket indhold skal det klageråd så have? For det er noget totalt topcentralt, og jeg synes, det var helt talt ved siden af fra den socialdemokratiske ordfører, der ingen svar havde på hele spørgsmålet, for selvfølgelig får folk svar på deres klage, men de skulle gerne have et svar, hvor man enten får en afgørelse på det ene eller andet. Man får bare en gang æhbæhbuh, og nu skal vi se på det og eventuelt snakke med socialudvalgsformanden, om du nu er behandlet rigtigt, osv. osv.

Hvis vi skal have et sådant klageråd, så vil jeg også godt være med til at udstyre de to kommunalbestyrelsesmedlemmer og de tre fra ældrerådet med en beslutningskompetence. Det være sagt lige ud ad landevejen. Hvis vi tror på de kommunale forhold og på det kommunale selvstyre osv., så må vi også tro på, at de fem mennesker, der er valgt til det råd, også kan træffe nogle beslutninger. Selvfølgelig kan de det. Lad os tro på vores medmennesker.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Jeg synes, vi er ved et afgørende punkt i forhold til de forskellige politiske partiers opfattelse af demokrati. Fru Else Winther Andersen siger, at Venstres opfattelse af demokrati er, at vi har valgt nogle byråd, og lad så byrådene selv bestemme.

Det er et synspunkt, der burde give anledning til en overskrift på et partiprogram, der hed: Systemet frem for mennesket. Det er jo det, man siger, nemlig at systemet forstået som det valgte byråd altid har ret. Over for det står der et principielt andet synspunkt. Det hedder: Mennesket frem for systemet. Og det betyder, at mennesket skal sikres en retsstilling, der er bedre, end den er i dag.

Jeg vil derfor godt spørge fru Else Winther Andersen: Vil Venstre – i medfør af partiprogrammet, for ellers er det jo meningsløst at skrive sådan et langt værk – være med til, at mennesker faktisk udstyres med større myndighed, sikres en retsstilling, de ikke har i dag, over for den kommune, der behandler de ældre på en måde, der ikke er acceptabel ud fra synspunktet om den enkeltes ret og ikke systemets ret, og at det menneske får en ret og en myndighed, det ikke har i dag? Ellers vil jeg bede Venstre om at bytte om på ordene i partiprogrammet, så man skriver det, som man mener: Systemet frem for mennesket!

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Jeg vil holde mig til fru Else Winther Andersen, hvis indlæg vi nu diskuterer. Hr. Nødgaard må vente til en senere lejlighed; den kommer jo inden så længe her i eftermiddag.

Det undrer mig, at Venstres ordfører siger, det ikke skal være obligatorisk, for vi skal ikke blande os. Det undrer mig nemlig ud fra den betragtning, at det jo ikke er første gang, vi her i dette Ting diskuterer ældreråd, hvor det vel nok tidligere har været en udbredt opfattelse: Lad dem nu selv prøve.

Men jeg gjorde netop i mit første indlæg rede for, at den funktion ikke lever op til, hvad vi havde forventet. Der er stadig væk omkring 80 kommuner, der ikke har ældreråd, og så føler vi, at vi må gøre noget.

Så vil jeg sige omkring 60-års-grænsen: Man kan altid diskutere aldersgrænser. Hvorfor er valgsretsalderen i Danmark f.eks. 18 år? Der kunne siges meget om det, og det er der selvføl-

gelig også blevet gjort. Men vi føler faktisk, at ved 60-års-alderen er der mange, der forlader arbejdsmarkedet, f.eks. fordi de skal på efterløn osv. og vel på det tidspunkt af deres liv har en stor interesse i, hvad der foregår efterfølgende.

Så vil jeg godt bede fru Else Winther Andersen om ikke at blande ældreråd og klageråd sammen, for de to ting har overhovedet intet med hinanden at gøre. Sådan hørte jeg det ligefrem. Klageråd det er jo relateret til brugerne, og dér kan man sige, at det er hjemmehjælpsbrugere, der har en interesse, hvorimod ældrerådet er alt, hvad der vedrører den ældre del af befolkningen. Det er også kulturtilbud, det er trafiktilbud, det er stort set alt! Og et ældreråd – kan man sige – er et organ, hvor man kan drøfte ældrepolitiske tiltag ud fra en meget, meget vid horisont, hvorimod klagerådets opgaver er centreret om at behandle klager på hjemmehjælpsområdet. Jeg mener, det er indlysende, at der må være forskel på, hvordan de to organer skal arbejde.

Så jeg er lidt ked af, hvis der har været en misforståelse dér, og jeg er i særdeleshed ked af, hvis Venstre ikke vil være med til at tage det sidste skridt, når vi alligevel laver en lov, der har så vide rammer omkring det kommunale selvstyre. Dér synes jeg Venstre burde have været med.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det er præcis omkring aldersgrænserne, for nu blev der stoppet for korte bemærkninger til hr. Jørn Pedersens indlæg, men også her under fru Else Winther Andersens indlæg kommer aldersgrænserne frem. Så spørgsmålet er, om det er rimeligt, at man sætter en aldersgrænse, der hedder 60 år i ældrerådet vel vidende, at det er ældrerådet, som skal udpege dem, der skal sidde i klagerådet, vel vidende, at der er personer her i landet, der er under 60 år, som modtager hjemmehjælp. Hvilken repræsentation har de personer i den her forbindelse?

(Kort bemærkning).

Else Winther Andersen (V):

Jeg vil allerførst gerne svare den socialdemokratiske ordfører, der spørger, om jeg har misforstået noget med ældrerådet og klagerådet. Nej, det har jeg overhovedet ikke; det blev yderligere understreget af den måde, det blev fremlagt på med ældreråd, at det er sådan et socialpolitisk ældretiltag, hvor man kan diskutere noget over

en kop kaffe. Jamen hvorfor skal vi lovgive om det herinde? Lad da kommunerne selv gå ind og bestemme, hvordan de vil have deres ældreråd eller brugerråd, eller hvad det er, de kalder det.

Jeg har fuldstændig forstået, hvordan klagerådet skal sammensættes, men bestemt også, hvordan man havde tænkt sig, det skulle bruges. Jeg tror nemlig slet ikke – nu, hvor vi får de visitationsskemaer, hvor vi får nogle ordentlige skriftlige aftaler, og hvor vi får talt tingene ordentligt igennem, inden hjemmehjælpen starter – at man får brug for et klageråd med det indhold, der er lagt op til her.

Derved kommer den til at falde helt i tråd med, at Venstre siger, at det er mennesket frem for systemet.

Vi vil nemlig ikke have, at vi skal gå ind og systemsætte tingene herindefra. Det vil vi overlade til kommunalpolitikkerne, for det er dem, der er valgt til at tage sig af disse ting, og der har borgeren trods alt en mulighed for at få dem udskiftet, når der er gået en 4-års-periode. Så det kommunale selvstyre har også et ord at skulle have sagt her, og det er samtidig dem, der har ansvar for at lave en ansvarlig ældrepolitik.

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg skal starte med at sige, at jeg vil undlade at underholde Folketinget med mine rejseaktiviteter i forbindelse med lovforslaget, der er en gennemførelse af L 264, som vi ikke nåede at behandle før Folketingets sommerferie.

Det er som sagt et lovforslag, der har været debatteret ganske kraftigt ude i organisationer og hos andre med tilknytning til det her område. Fra konservativ side vil vi sige, at lovforslaget, som det ser ud på nuværende tidspunkt, indeholder noget, der er godt, og så noget, vi overhovedet ikke kan gå ind for, for det er jo et forslag, der griber dybt ind i kommunernes beslutningskompetence.

Med hensyn til ældrerådene kan vi sige, at der i dag er indført ældreråd i over 200 kommuner, og de fungerer efter hensigten hovedparten af stederne. Det bør Folketinget som sagt være meget tilfreds med. Spørgsmålet, der rejser sig, er, om det er nødvendigt at gå ind og lovgive på det her område og fastsætte nogle centrale regler for ældrerådene, for det kan betyde, at vi fastsætter nogle regler for nogle ældreråd, der i dag fungerer udmærket med et helt lokalt regelsæt, og som man ude i den enkelte kommune er meget tilfreds med, så derfor skal vi være os for lovgivning med for fastsatte regler. Det er et

område, som udvikler sig både kraftigt og positivt i disse år.

Jeg har også noteret mig, at Kommunernes Landsforening i et hørings svar har skrevet, at de havde foretrukket, at der ikke samtidig indføres en forpligtelse for kommunerne til at indføre ældreråd i forbindelse med hele loven.

Det, der kan bekymre en lille smule ved aldersgrænsen på de 60 år, er, at vi jo vitterlig ved, at der er mange mennesker, der i en årrække har udført et godt og konstruktivt stykke arbejde i ældrerådene, og som i dag ikke er 60 år. Hvad vil man gøre ved dem?

Fra konservativ side ser vi frem til forhandlinger på dette område. Vi er meget enige i, at de ældre skal have størst mulig indflydelse på egne forhold. Derfor er det også glædeligt, at mange ældre allerede har kastet sig ud i de her ældreråd.

Et andet punkt i lovforslaget, som vi er imod fra konservativ side, er nedsættelsen af et offentligt finansieret centralt organ, som efter det foreliggende kan bidrage til – som der står i bemærkningerne til lovforslaget – at øge forståelsen for betydningen af at se ældrepolitikken i en større sammenhæng med brugerens øjne.

Hvad er det, man ønsker? Er det at oprette et Ældre Sagen 2 for offentlige midler? Jeg er nødt til at spørge ministeren, om pengene ikke kan bruges bedre. Ældre Sagen 1 lever som bekendt i bedste velgående med flere hundrede tusinde betalende medlemmer og har ansat eksperter. Jeg ved ikke, om det er dét, man ønsker at overføre til det offentlige, for så må vi fra konservativ side sige klart fra.

Når vi kommer til den anden halvdel af lovforslaget, så er vi positive, når vi taler om indførelse af klageråd. Vi har den holdning, at det vil blive til gavn for brugerne – altså de ældre og de handicappede. Vi er helt tilfredse med den model, som ministeren har skitseret for klagerådet. Vi har aldrig troet på et centralt amtsankenævns – eller hvad man kunne finde på – når der er tale om skønmæssige ydelser.

Vi har den opfattelse i den konservative gruppe, at de skriftlige samarbejdsaftaler mellem brugere og kommune vil betyde, at vi kan minimere klagerne over hjemmehjælpen. Vi trænger til at få tydeliggjort, hvad man egentlig har krav på. Er dét tydeliggjort for begge parter, så ved man i et langt større omfang end i dag, hvad man egentlig skal rette sig efter.

I forbindelse med klageråd bliver jeg nødt til at sige, at det ligger os på sinde, at de handicappede også får mulighed for indflydelse i disse.

Alt i alt et omfattende forslag, hvor der er positive sider, men der trænger til at blive luget noget ud i forslaget.

Villy Søvnald (SF):

Retsstillingsmæssigt er de ældre dårligt stillede i dag, hvis de ikke får en rimelig behandling i forbindelse med hjemmehjælpen eller offentlige serviceydelser. Regeringens forslag går ud på at oprette ældreråd og klageråd, at oprette skriftlighed i sagerne og at anvende et skema, der indeholder de punkter, der er aftalt mellem kommune og hjemmehjælpsmodtager.

Det afgørende for os er, at de nye klageråd ikke får nogen juridisk kompetence til at omgøre beslutninger, og at de ikke kan behandle enkelt-sager. Dermed får vi efter SF's opfattelse ikke noget af det, som vi havde ønsket.

SF foreslog som bekendt i sidste folketings-samling at sikre de ældres retsstilling ved at sikre de ældre en ankemulighed. Det vil sige en juridisk sikkerhed for, at afgørelser kunne omgøres, og at enkeltsager kunne behandles.

Jeg skal kort prøve at skitsere forskellen på de to modeller. Hvis X-købing vil skære et millionbeløb af de ældres hjemmehjælp, så er der overhovedet ingen retssikkerhed for de ældre i det, som regeringen nu foreslår. Det kan en kommune stadig væk slippe af sted med.

Der er derimod en retssikkerhed i SF-modellen. Den går nemlig ud på, at de aftaler, der er indgået, skal overholdes. Det er der intet i regeringens forslag der tvinger et organ udefra, som har kompetence, til at gøre. Det er det alvorlige. Og det er derfor, man med det her forslag rejser nogle forventninger, som man ikke har nogen som helst midler til efterfølgende at indfri.

Jeg kan også tage et andet eksempel, nemlig hvis den ældre i en enkeltsag får en dårlig behandling. Jeg er ked af at trætte Folketinget med mine rejseaktiviteter, men virkeligheden er nu indimellem inspirerende også i det her hus. Jeg mødte i en sjællandsk kommune en scleroseramt, der sad i kørestol. Vedkommendes samlever blev pensionist, og kommunen kvitterede med at tage hjemmehjælpen til rengøring væk, for nu havde ægtefællen jo fået mere tid.

En sådan trafik ville ikke overleve i et system, hvor der var en retssikkerhed for den ældre. Der ville et udefra kommende organ med garanti sige: Det er ikke en rimelig afgørelse; det er ikke en afgørelse, vi kan leve med. Og det er den retsstilling for den ældre, vi godt vil, og det er den retsstilling, de ældre ikke får med regeringens forslag.

Jeg synes meget tyder på, at regeringens lovforslag er skrevet i helt tæt kontakt til Kommunernes Landsforening, der i øvrigt af grunde, jeg ikke forstår, i den her runde har valgt altid at støtte den kommune, der har den dårligste service. Man kunne jo fra Kommunernes Landsforenings side i stedet for have valgt at pege på det gode eksempel.

Regeringen har valgt ikke at lytte til SF. Jeg skal sige, at det er der vist også tidligere historiske eksempler på. Men det, jeg synes er mere alvorligt, er, at regeringen har valgt at se væk fra de massive tilkendegivelser fra pensionisternes egne organisationer, fra ældreorganisationer, fra DSI, der siger: Vi ønsker et juridisk system med omgørelseskompetence. Det er bemærkelsesværdigt.

På de møder, jeg har deltaget i, blev det her forslag en række steder betegnet som en narresut. Jeg er for så vidt enig, for jeg tror, skuffelsen bliver stor, når man finder ud af, hvor lille betydning det her lovforslag vil få for de ældres retsstilling. Det bliver et samtaleforum.

Med hensyn til klageråd finder jeg, at der er flere problemer i det. Jeg synes, det er underligt at sætte byrådsmedlemmer ind, som først er med til at vedtage en bestemt standard på et område og bagefter skal behandle de klager, der kommer over den standard, de selv har været med til at fastsætte. Det er en underlig dobbeltrolle at tildele mennesker. Endelig behøver man – hvis det skal være – ikke lovgivning for at oprette klageråd. Det kan man allerede i dag. Der er jo ikke noget juridisk, der flytter noget i det her lovforslag.

Med hensyn til ældrerådene vil jeg sige, at jeg vil advare imod det kunstige skel, man laver mellem ældre over 60 år og andre pensionister. I en række kommuner har man i dag ældre- og handicapråd, og man er med det her med til at lave et kunstigt skel, hvilket er blevet kritiseret meget.

Jeg skal konkludere med at sige, at det her lovforslag efter min opfattelse er et eksempel på, hvad der sker, når man forsøger at tilgodese uforenelige interesse, nemlig et både/hverken/eller/og.

Man kunne have valgt at tilgodese en anden interesse, nemlig de ældres – den har SF fremført – men det har man ikke gjort. Så hvis der ikke ændres betydeligt i mange af detaljerne, vil SF ikke støtte lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Jeg noterer mig med stor interesse, at hr. Villy Søvnald ved andre festlige lejligheder jo altid er en af de fremmeste, når man taler om de små samfunds store rettigheder. Her hører vi én lang beklagelse over, at kommunerne har noget at sige!

Jeg vil godt i forhold til forslaget sige, at det, hr. Villy Søvnald siger mange ønsker, nemlig at etablere et kombineret ældre- og handicapråd, er der ved nærlæsning af lovforslaget mulighed for, idet der jo står, at det kan kommunerne gøre, hvis de synes.

Jeg synes faktisk, det er lidt kedeligt at høre en person, der – som hr. Søvnald – har været engageret i det kommunale system, have så lille en tillid til, at folkene i det kommunale system varetager de opgaver, de er sat til at varetage. Man har næsten en fornemmelse af, at hr. Villy Søvnald ønsker en slags politisk politi, der sådan kan gå rundt og løfte dyner og kigge ind ad vinduer osv. samt tjekke, om nu også kommunerne og det valgte byråd lever op til det, borgerne har valgt dem til. Det undrer mig faktisk.

Jeg forstår godt mange af hr. Villy Søvnalds argumenter om retssikkerheden. Men jeg vil godt advare imod, at man, når man står i en situation, hvor der er fundet et kompromis imellem det, hr. Søvnald kaldte modsatrettede opfattelser – hvor det efter hr. Søvnalds udsagn skulle være umuligt at finde en fornuftig løsning – så som udgangspunkt vælger at sige ligesom hr. Søvnald: Det vil vi for øvrigt være imod.

Jeg efterlyser stadig væk nogle positive tilkendegivelser fra hr. Søvnald til det her forslag, for ellers har vi ikke været de samme steder i landet.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Når vi hører SF's ordfører på området, så kan man få de tanker, at de ønsker at centralisere endnu mere. Det fremgår jo også af mange af de forslag, som SF fremkommer med i denne samling. Jeg vil nok sige, at hr. Søvnald måske nok lige så godt kunne sige rent ud, at det er manglende tillid og tro på det kommunale selvstyre.

Hr. Poul Nødgaard sagde også, at vi skal tro på vores medmennesker. Det er folk, der står til regnskab for deres handlinger hvert 4. år ude i

kommunerne. Jeg kender ikke den politiker, der ikke ønsker at behandle sine medmennesker ordentligt.

Men at tro på, at man kan lave et amtsligt eller centralt organ, der skal have mulighed for at ændre de afgørelser, der er truffet, tror vi ikke på, for det er skønsmæssige ydelser, vi taler om. Vi tror på, at det, der er indeholdt i lovforslaget om den skriftlige del af skemaerne, gør, at vi kommer til undgå de klager, som vi ser i dag. Alt i alt må jeg sige, at jeg synes, det er foragt over for de lokalt valgte mennesker, som varetager opgaverne ude i kommunerne.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Hr. Jørn Pedersen er inde på noget helt centralt i det her forslag. Hr. Jørn Pedersen siger, at der jo netop lægges op til, at der er en mulighed for, at man kan inddrage de handicappede og dem under 60 år, som modtager hjemmehjælp. Der ligger en mulighed, for der står nemlig, at kommunalbestyrelsen efter at have talt med ældrerådet *kan* beslutte. Det betyder, at det er kommunalbestyrelsen og ældrerådet, der bestemmer, om de handicappede skal være med, og dermed kan de handicappede være med af nåde. Hvis man vil lovgive på det her område, hvorfor så ikke inddrage de personer, som er relevante, og lade dem være med fra starten af? Enten lovgiver vi, eller også lovgiver vi ikke.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Først til hr. Bendt Bendtsen der opfatter det at give mennesker større myndighed som centralisme. Jeg tror – sagt til De Konservatives ordfører – at vi på et tidspunkt har brug for en lænere debat her i Folketinget om positioner og borgerlige grundrettigheder. Jeg opfatter det som gedigent vrøvl, at det skulle være udtryk for centralisme at give det enkelte menneske større myndighed ude omkring. Det er ret beset udtryk for det yderste led af decentralisering, som man overhovedet kan komme til.

Min opfattelse af, hvor vi skal passe på i forhold til det kommunale selvstyre, er den samme, som den altid har været. Og det er så et svar til hr. Jørn Pedersen, som antydede min despekt for det kommunale selvstyre, hvilket jeg ikke har, for jeg har altid ment – også på det tidspunkt, hvor jeg sad i kommunale organisationer – at der var behov for retssikkerhedsmæssigt at styrke svage grupper, hvad enten det var svage

ældre, eller det var sindslidende, eller det var psykisk udviklingshæmmede. Jeg har ikke konverteret standpunkt, fordi jeg har skiftet forum. Det har jeg altid ment.

Jeg synes, at det må bekymre også de herrer, der har været fortalere for det ubegrænsede gode ved det kommunale selvstyre, at møde nogle af dagligdagens eksempler. Jeg kan f.eks. huske, at socialministeren på det sidste SOSA-møde, vi havde i Aalborg, kvitterede med, at hun havde en smertegrænse i forhold til kommuner, der ikke gjorde noget i forhold til sindslidende. Det synes jeg var lidt flot at høre, men går det kommunale selvstyre virkelig derud, hvor en kommune kan fravælge en opgave? Og så vil man kunne høre ordførerne fra De Konservative og Socialdemokratiet holde en flot tale om det kommunale selvstyre! Hvem tror man, det gør indtryk på?

Jeg vil også bede hr. Bendt Bendtsen om at lade være med at fordreje standpunkterne, når vi diskuterer. Vi har ikke foreslået ét centralt organ. Vores beslutningsforslag fra sidste år gik ud på, at man skulle kunne anke, f.eks. hvis man var lovet 4 timer og konsekvent kun fik 2 timer, og hvis man var blevet udsat for et åbenlyst urimeligt skøn. Det er ikke noget centralt system, vi har foreslået.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

På vegne af vores ordfører på det her område har jeg lovet at sige følgende:

Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger, er det her stort set en genfremsættelse af et lovforslag fra forrige samling. Lovforslaget skal ses som et led i regeringens bestræbelse på at tilrettelægge en ældreomsorg, der tager udgangspunkt i de ældres behov. For at kunne gøre det foreslås det, at der etableres et ældreråd i alle kommuner. Formålet er at udbygge kontakten mellem de ældre og kommunalbestyrelsen. I tilknytning til ældrerådene skal der nedsættes et centralt organ, der kan virke til at øge forståelsen for den førte ældrepolitik.

Endelig foreslås det også, at der oprettes et klageråd på hjemmehjælpsområdet. Rådet skal kunne komme med forslag, kritik og henstillinger på hjemmehjælpsområdet, hvilket vil sige, at klagerådet skal kunne følge og se kommunen over skulderen og i øvrigt bidrage til en forbedring af hjemmehjælpen.

Jeg tror, at det, der er vigtigt både i forhold til ældrerådet og klagerådet, er, at vi får sat en diskussion i gang om, hvad det er for en ældrepoli-

tik, vi ønsker her i landet som sådan, og hvad vi ønsker ude i de enkelte kommuner.

Nu har der været en del diskussion om forholdet mellem det enkelte menneske og systemet. Som jeg ser det, så er det, vi gør her, at vi indskyder et socialt led mellem det enkelte menneske og systemet. Dermed sikrer vi det enkelte menneske større myndighed, og samtidig udviser vi tillid til systemet.

I Det Radikale Venstre er vi glade for, at der er et flertal af brugere i klagerådet. Vi tror også, det er en god idé, at der er kommunalbestyrelsesmedlemmer med i rådet, for dermed sikrer vi, at der er en ordentlig samtale mellem klagerådet og kommunalbestyrelsen, så kommunalbestyrelsen hele tiden kan tilrettelægge sin politik efter de ønsker, der er i ældrebefolkningen. Men det, at der er et flertal af brugere, gør jo, at det ikke er sådan, at kommunalbestyrelsen kan sætte sig på klagerådet.

I Det Radikale Venstre er vi glade for, at det med lovforslaget fastslås, at afgørelser om hjemmehjælp skal meddeles skriftligt, for der er ofte nogle misforståelser, fordi system og menneske går fejl af hinanden i de mundtlige diskussioner, der ofte udspiller sig, inden en hjemmehjælpsordning iværksættes. Vi finder det også vigtigt og rigtigt, at brugeren inddrages, når grundlaget for sagsbehandlingen skal udarbejdes. Endelig finder vi det vigtigt, at person-sammensætningen sker ved direkte valg. Det vil sige, at det ikke er organisationsrepræsentanter, der skal besætte pladserne.

Vi synes også, at lovforslaget på en fin måde lægger op til mere medindflydelse på ældreomsorgsområdet, og vi tror på, at det i sidste ende vil føre til en bedre omsorg.

På den baggrund kan vi tilslutte os det fremsatte lovforslag.

Tom Behnke (FP):

Vi er i Fremskridtspartiet tilhængere af ældrerådene, men spørgsmålet er, om det er nødvendigt at lovgive om det. Vi ved, at ældreråd allerede i dag eksisterer i langt de fleste kommuner, og vi ved også, at i de kommuner, hvor der i dag ikke er ældreråd, er de såmænd ved at være på vej.

Spørgsmålet er, om det er nødvendigt, at vi her i Folketinget ved lov fastsætter, at der skal være ældreråd. Det fungerer jo rimeligt og fornuftigt ude i kommunerne med frivillighed. Så det er en vinkel, jeg synes vi skal være opmærksomme på, og som vi i hvert fald skal have afklaret, inden vi begynder at lovgive på området.

Vi er også meget varme tilhængere af, at der bliver lavet skriftlige aftaler mellem modtagerne af hjemmehjælpen og kommunen – dvs. hvad det er, der er aftalt helt konkret – således at man efterfølgende kan se, om kontrakten bliver opfyldt. Jeg vil sige, at det faktisk er det bedste, der ligger i det her forslag, og det er så også det pæneste, vi kan sige om det.

Når vi kommer til klagerådene, så er det efter vores opfattelse det rene blændværk. Vi har her hørt en diskussion om, hvilken aldersgruppe der skal have indflydelse på, hvem der skal være med i ældrerådet og dermed også have indflydelse på, hvem der skal sidde i klagerådene.

Til trods for at jeg har forsøgt at få provokeret den socialdemokratiske ordfører til at komme med nogle svar på nogle af de spørgsmål, jeg stillede, så er det ikke lykkedes endnu. Med hvilken begrundelse skal de handicappede ikke med fra starten af, når vi nu alligevel – som regeringen lægger op til – skal til at lovgive på det her område? Hvorfor skal det være en nådessaq, om en kommunalbestyrelse kan aftale med et ældreråd, at de handicappede skal være med? Hvorfor er de ikke med fra starten af?

I Fremskridtspartiet har vi den holdning – det har vi stillet et forslag om, som SF på et tidspunkt adopterede og genfremsatte, og så har regeringen jo så forsøgt sig – at det, der er behov for, er et uvildigt ankenævn, som er i stand til at ændre de kommunale skønsafgørelser om hjemmehjælp.

Det er ikke et spørgsmål om, at vi underkender eller har mistillid til kommunerne, for hvis kommunerne gør det godt nok, så vil det jo vise sig, at et sådant uvildigt ankenævn vil blive arbejdsløst – det ville være skønt – og hvis det bliver tilfældet, så kan jeg ikke se, at regeringen kan have noget imod, at vi gør det. Men det er klart, at hvis det giver problemer med et ankenævn, så kan man have sine bekymringer og overvejelser om, hvorvidt vi nu også skal gøre det. Det er det, jeg i hvert fald for øjeblikket hører at regeringen har sine bekymringer om: Går det nu også så godt ude i kommunerne, som regeringen egentlig prøver at give udtryk af?

Vi ved jo, at vi sommerferie efter sommerferie har den ene historie efter den anden fra alverdens kommuner rundt om i landet, at hjemmehjælpsmodtagerne ikke får den hjælp, som de har krav på. Så jeg tror ikke på, at det fungerer ude i kommunerne, og jeg tror ikke på, at de lever op til deres forpligtelse på det område.

Det er derfor nødvendigt med et uvildigt ankenævn, så modtagerne i hvert fald har en mulighed for at få prøvet, om det, de får, er tilstrækkeligt, og om det er det rigtige. Og det skal være et ankenævn, der er i stand til at ændre de kommunale skønsafgørelser. Alt andet vil være bluff, og det vil være unødigt bureaukrati at have et eller andet klageråd siddende, som ikke kan foretage sig noget som helst andet end at kigge på papirerne og flytte dem fra én bunke til en anden bunke og så sende dem retur til klageren.

Når vi ser på de hørings svar, der allerede er kommet, så fremgår det jo også tydeligt, at retstilstanden for hjemmehjælpsmodtagerne overhovedet ikke er blevet ændret, så spørgsmålet er: Hvad er det for et forslag, vi står med? Hvad er formålet med det?

De mest positive ting er noget, man kan gøre allerede i dag, og dér, hvor det virkelig gælder, tør regeringen ikke tage fat om nældens rod. Så forslaget om klageråd kan vi ikke støtte i den form, som det foreligger i for øjeblikket.

Vi håber selvfølgelig på – også med de tilkendegivelser, der har været i dag fra de forskellige partier – at vi under udvalgsarbejdet kan komme i gang med nogle forhandlinger. Fremskridtspartiet deltager gerne i nogle forhandlinger, hvor vi får styrket den her side, så det bliver nogle uvildige ankenævn, der har mulighed for at gå ind og ændre de afgørelser, som kommunerne træffer.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Jeg vil sige til hr. Tom Behnke, at Det Radikale Venstre vil være indstillet på at se på, hvordan vi kan sikre, at også de handicappede grupper kan gøre deres indflydelse gældende i klagerådene. Så det vil vi se på i forbindelse med udvalgsarbejdet.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Jeg vil sige til hr. Tom Behnke, at jeg er så høflig, at jeg venter med at svare på spørgsmål fra hr. Tom Behnke, til det er hr. Tom Behnkes indlæg, det drejer sig om. Det er vi så kommet til nu.

Jeg vil gerne i forlængelse af hr. Tom Behnkes snak om relevante personer sige, at jeg forstår på hr. Behnke, at han ikke er tryk ved, at man kommunalt kan forhandle sig frem til, hvem der er de relevante personer. Men jeg vil gerne sige til hr. Behnke, at for mig at se hører en 18-årig

handicappet ikke hjemme i et ældreråd. Det er jeg nødt til at understrege.

Så jeg mener, at hr. Tom Behnke blander to ting fuldstændig sammen, nemlig det relevante i, hvad skal vi sige, at storforbrugere af hjemmehjælp kan have interesse i et klageråd; jeg mener, at det er to forskellige problemstillinger. Den udformning af klagerådsmodellen ligger ikke i regeringens forslag, men det er jo så noget af det, vi måske kunne diskutere under udvalgsarbejdet. Hvis vi ikke tror på, at kommunerne er gode nok, hvad gør vi så?

Om sommerferieproblematikken vil jeg sige, at der er for mig at se ingen som helst tvivl om, at alle klageråd vil komme til at behandle i stribevis af klager over manglende hjemmehjælp i sommerferien, hvis det er tilstanden i kommunen. Det er jeg rimelig overbevist om.

Jeg synes, at der i mange af de bemærkninger, man hører her i dag, er en meget ringe respekt for andre menneskers situationsfølelse og deres evne til at opfylde de opgaver, de er blevet valgt eller udpeget til. Det er ikke tilfældigt, at der sidder to repræsentanter fra kommunalbestyrelsen i klagerådet. Det er med velberåd hu, nemlig for at sikre, at kommunalbestyrelsen ikke er uvidende om, hvilke forhold der er i dens kommune.

Og eftersom de repræsentanter, der yderligere sidder i klagerådet, er nogle, der er valgt og er på valg, er det for mig at se helt indlysende, at lever de ikke op til forventningerne hos brugerne, så bliver de skiftet ud næste valgdag, ligesom folketingspolitikere bliver.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg skal takke for tilsagnet fra Det Radikale Venstre om, at man er villig til at se på, at vi allerede fra starten får de handicappede med ind i ordningen.

Hr. Jørn Pedersen sagde, at jeg ikke var helt tryk ved, at kommunen skulle træffe afgørelse om, hvorvidt de handicappede skulle med eller ej. Det er ikke et spørgsmål om, hvad jeg er tryk ved, og hvad jeg ikke er tryk ved. Overhovedet ikke. Det her er et spørgsmål om at vise lidt anstændighed over for de mennesker, som det her forslag handler om, nemlig de mennesker, der modtager hjælp fra kommunen. Og det var i den forbindelse, at jeg sagde, at det ikke mindst af hensyn til de handicappede ville være hensigtsmæssigt – når man absolut vil lovgive på det her område på den måde, som man vil – at de relevante grupper var med fra starten.

Lad mig så om det kommunale selvstyre sige, at det er vi i Fremskridtspartiet meget store tilhængere af, men kun så længe kommunerne kan styre sig selv. Hvis de ikke kan finde ud af det, så må vi hjælpe dem på den ene eller den anden måde; men kommunalt selvstyre som udgangspunkt er vi da tilhængere af, og det ved hr. Jørn Pedersen også godt.

Bruno Jerup (EL):

Hvis man alene forholder sig til overskriften på dette lovforslag, så ser den formelt rimelig ud, og den kunne godt svare til, hvad Enhedslisten ved flere lejligheder har forsøgt at gøre opmærksom på, nemlig et forslag, der indebærer, at de ældre får bedre indflydelse på deres dagligdag og på f.eks. de hjemmehjælpsressourcer, som kommunen tildeler.

Men lovforslaget er desværre ikke det svar, som vi fra Enhedslistens side havde ønsket os. Det er muligt, at vi i forbindelse med udvalgsbehandlingen vil være i stand til at forbedre indholdet, så loven i højere grad modsvarer de ønsker og krav, som vi og de ældre har stillet på det her område.

Det ser jo ikke godt ud, hvis loven blot bliver en afledningsmanøvre i forhold til nogle berettigede ønsker fra de ældre. Det vil helt sikkert vende sig som en boomerang imod Folketinget. Jeg vil prøve at tage nogle af de enkelte punkter under behandling.

Det første spørgsmål handler om visitationen og mulighederne for at få nogle egentlige skriftlige nedfældninger af, hvad den ældre har ret til. Det er helt klart et stort fremskridt, og det er også positivt, at man stiller krav om skriftlig meddelelse, visitationsskema og minimumsregler som grundlag for hjælpen.

Det er vigtigt at fremhæve det, der står i bemærkningerne om, at den enkelte modtager skal medinddrages i beslutningsprocessen, og vi synes også, at det er et gode, at man tillader muligheden for bisidder i forbindelse med visitation.

Men det er nødvendigt med en overvejelse af de manglende godkendelser. Hvis en modtager af hjælp ikke vil skrive under, må det føre til, at sagen automatisk forelægges en anden instans, f.eks. et ankenævn. Det er også vigtigt at holde øje med kommunerne, så det ikke bliver almindelig praksis, at kommunerne lever med, at en betragtelig del af de ældre og hjemmehjælpsmodtagerne ikke skriver under, simpelt hen fordi de får et for dårligt tilbud.

Der er også en ændring omkring forholdet for samlevende. Man forsøger på at fremstille det, som om man nu laver en ligestilling mellem folk, der lever i ægteskab, og samlevende. Vi er uenige i, at samlevendes indtægter skal have indflydelse på opgørelsen af indkomstgrundlaget. Det er vi dels ud fra, at der ikke er nogen gensidig forsørgelsespligt for samlevende, dels fordi vi mener, at hvert enkelt individ skal betragtes selvstændigt uden hensyn til ægteskabelig eller anden status. Den foreslåede bestemmelse medfører ulighed dels økonomisk, dels i forhold til at afgrænse, hvem der er samlevende, og hvem der ikke er det. Det kan skabe formynderske dyneløfterier og snagen.

Om ældrerådene: Høringsretten skal præciseres yderligere, for at det ikke blot bliver en indholdsløs, formel procedure. Dette kan ske ved, at man tager udgangspunkt i Ældre Sagens forslag; at alle forslag forelægges ældrerådet i god tid, før de kommer til behandling i kommunalbestyrelsen. Ældrerådets indstilling skal være en del af de sagsakter, der forelægges for kommunalbestyrelsen, og endelig skal ældrerådet tildeles egentlig forhandlingsret samt ret til at tage sager op af egen drift.

I den forbindelse vil jeg også nævne diskussionen om stemmeret. Her er jeg helt i overensstemmelse med hr. Tom Behnke, og jeg mener, at det må kunne inddrages i lovgivningen, hvis der også fra regeringens side er en åbning i forhold til dette spørgsmål. Det er muligt, at man så kan sige, at navnet ældreråd i denne forbindelse kan være lidt misvisende, men det må trods alt være sådan, at de folk, der har noget at gøre med de ting, som ligger inden for ældrerådets sagsområder, også har stemmeret dertil.

Med hensyn til klagerådene: Først og fremmest skal klagerådet have beføjelse som en egentlig ankeinstans i stedet for som foreslået blot at indstille til kommunalbestyrelsen om at omgøre sin egen forvaltnings beslutning. Forvaltningen er jo ansat til at føre kommunalbestyrelsens beslutninger ud i livet. Det er en alt for svag konstruktion. Det kommer til at ligne en gentagelse af klagemulighederne i forhold til politiet, hvor dem, man klager over, selv behandler klagen. Der kommer ikke nogen reel neutral kontrol med den enkelte kommunalbestyrelse og dens forvaltning ud af det forslag.

Klagerådene skal netop være uafhængige og skal have kompetence til at behandle konkrete sager om hjemmehjælp, og det pågældende råd skal inden for visse rammer have lovhjælp til

at omgøre disse sager med bindende virkning. Om det muligvis kunne formuleres som en central amtsinstans er noget, jeg synes man skulle overveje, men det er vigtigt, at den ankemulighed, der ligger i forhold til hjemmehjælpen, bliver reel og ikke blot bliver en narresut.

Der er også nogle andre problemer omkring det formelle uddannelseskrav for hjemmehjælperne. Man kan selvfølgelig godt overveje, om man for visse grupper vedkommende kan sænke uddannelseskrevet, f.eks. for folk, som har langvarige erfaringer inden for området eller fra deres eget liv, og som derfor kun behøver en mindre grad af kurser eller uddannelse, men en generel afskaffelse af uddannelseskrevet ser vi som en åbning i forhold til de aktiverede bistandsklienter, som nu uden uddannelse skal presses ud i denne type arbejde, og det betyder, at de ældre ikke kan være sikre på, hvad de får.

Til sidst i forhold til ophævelsen af § 80: Vi synes, at der åbnes en dør for, at ISS kan komme ind og overtage kommunale omsorgsopgaver i forhold til ældre, men det kan være, ministeren vil forklare Enhedslisten, hvad det betyder.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Nu kunne man måske ved en overfladisk betragtning forfalde til at høre en masse problemer, en masse uenighed i den debat, der har været om dette lovforslag. Men jeg vil egentlig vælge at høre debatten anderledes, for jeg mener, at det, man også kan høre, er et utrolig stort engagement i det spørgsmål, vi snakker om her – nemlig bedre indflydelse for de ældre medborgere og en større retssikkerhed.

Det, jeg hører af den debat, vi har haft her, er også en vilje til at diskutere en lang række spørgsmål, om hvilke man med en vis ret kan diskutere, om det nu skal være på den ene eller den anden måde. Så jeg synes, det er vigtigt, at vi ikke her under første behandling begynder at grave nogle grøfter dybere, der ikke behøver at være dybere, men at vi ser frem til en udvalgsbehandling, hvor jeg faktisk tror, vi kan få slået bro over noget af den uenighed, der har været i dag.

Det er min generelle oplevelse, at vi i dag står i en situation, hvor ikke bare de ældre, men hvor borgere i det hele taget stiller krav om, at de folkevalgte politikere lytter til dem og bruger deres erfaringer, og at de bliver medinddraget i beslutningerne på et så tidligt tidspunkt som muligt. Det er også min erfaring, at når det sker, får man i virkeligheden nogle meget ansvarlige

beslutninger, der bygger på en helhedsopfattelse i et lokalsamfund, eller hvad område det nu drejer sig om, hvor vi jo har den situation – og det kan også være en slags bieffekt af det lokale selvstyre – at vi har et samfund, hvor særinteresserne blomstrer, og hvor det tit kan være svært at sætte sin egen situation ind i en større sammenhæng.

Men jeg oplever, at dér, hvor man har velfungerende ældreråd og lytter til de ældre og til andre borgergrupper, får man tit nogle meget holdbare og ansvarlige beslutninger, fordi de bygger på en helhedsbetragtning og på, at man kan se, at de behov, man som borger ikke får opfyldt i dag, kan man få opfyldt på lidt længere sigt. Man får simpelt hen en tidsplan, en sammenhæng, der gør, at man kan acceptere, at det hele ikke kan løses fra den ene dag til den anden, og det tror jeg er noget, der er utrolig sundt og nyttigt for beslutningsprocesserne og for, at vi får truffet nogle ordentlige beslutninger.

Der har været meget bred tilslutning til den del af lovforslaget, der handler om en skriftlig aftale, og det er der også almindelig tilfredshed med de steder, hvor en sådan skriftlig aftale allerede er indført. Om der er nogle hjørner, der skal finpudses, må vi se på under udvalgsarbejdet.

Når det drejer sig om klagerådene, er det jo som bekendt en sag, vi har diskuteret meget længe i Socialudvalget. På et tidspunkt foreslog jeg, at man kunne bruge den eksisterende ankeadgang, dvs. at der faktisk var en mulighed for en regulær anke et sted, hvor man kunne henvende sig med sin klage og på den måde også til et organ, der var i stand til, havde kompetence til at omstøde beslutningen. Men sådan som jeg oplevede reaktionerne dengang, blev det massivt afvist både af Folketingets partier, af de ældre og af kommunerne; en af begrundelserne var, at det var en instans, der lå for langt væk fra dem, beslutningen og klagen vedrørte.

Man kunne så lave et lokalt organ og give det en kompetence, men det vil jo være en overordentlig vidtgående beslutning at begynde at lave et helt syttende organ i det i forvejen lidt uoverskuelige system, vi har, og så tillægge det en kompetence. Jeg synes, dette her er et ualmindelig godt eksempel på de små skridts forslag: Vi har her en form for organ, et klageråd, der har været afprøvet i andre kommuner med et vist held, og vi har her en mulighed for at se, hvordan det fungerer.

Så vidt jeg ved fra de erfaringer, man allerede har, er det også sådan, at for det første sker der det, at der ikke kommer særlig mange klager, fordi man bliver meget bedre til at løse de problemer, der vil kunne udløse en klage, men på et tidligt tidspunkt, så man faktisk ikke har så meget at klage over. Desuden sker der også det, at med de klager, der får medhold i klagerådet, sker der faktisk også noget, og jeg gad også nok se den kommunalbestyrelse, der vil sidde en henvendelse fra et flertal i et klageråd overhørig og bare smide den i papirkurven og sige, at det retter vi os ikke efter. Jeg oplever faktisk, at langt, langt de fleste kommunalbestyrelser er overordentlig lydøre over for borgerne i deres lokalområder.

Når det drejer sig om det andet spørgsmål, når vi diskuterer klageråd, – de handicappedes repræsentation i klagerådet – så er det et spørgsmål, der kan diskuteres, og der kan være forskellige betragtninger inde i billedet. Når klagerådene er kombineret med ældrerådene, er det også, fordi vi på den måde får en systematisk måde at besætte pladserne i klageråd på. Men jeg synes, det er en dårlig idé, at vi siger, at der skal være både ældreråd og handicapråd i alle kommuner. Det er dér, vi siger, at lokale forhold må afgøre, om det skal være ældre- og handicapråd eller kun ældreråd, for mange ældre føler sig faktisk majoriseret, domineret af meget aktive, yngre handicappede. Jeg synes egentlig også, at for yngre handicappede er det ikke nogen ønskværdig sammenblanding af ældre og yngre handicappede. Men derfor kunne man jo godt sige, at de kunne være repræsenteret i klagerådet, men dels er det faktisk en ganske lille del af de yngre pensionister, der får hjemmehjælp – der er jo en meget stor andel yngre pensionister, og af dem er der altså kun en lille del, der får hjemmehjælp – dels kan man jo sige, at der også er mange handicappede over 60 år, sådan at man kunne vælge at tilsigte at lade de handicappede, der kommer til at sidde i klagerådet, være blandt dem over 60. Men det er nogle overvejelser, vi har gjort os, og jeg synes bestemt, det er noget, der skal diskuteres, om vi kan finde en mere hensigtsmæssig model under udvalgsarbejdet.

Så til det sidste spørgsmål: Hvorfor skal der lovgives om ældreråd? Her har det især været Venstres og De Konservatives ordførere, der har været skeptiske. Den ene grund er, som jeg har sagt, at det er en måde at sørge for, at pladserne i klagerådet bliver besat på samme vis i alle

kommuner. En anden grund er, at vi så får de sidste kommuner med.

Jeg kan sige til hr. Tom Behnke, at jeg faktisk kender nogle kommuner, der er ret halsstarrige, når det gælder om at oprette ældreråd, og hvor jeg næsten vil sige, at det får vi altså aldrig i de kommuner, hvis ikke der bliver lovgivet om det på trods af et stort ønske hos de ældre og på trods af egentlig utrolig gode erfaringer fra kommuner, hvor man har ældreråd. Jeg synes, det er en skam, når vi ellers har sådan et godt system, der er ved at være landsdækkende, at der så skal være nogle huller rundt omkring, vi ikke får fyldt ud. Og, som jeg også allerede har sagt, så mener jeg faktisk, det er en god grund, fordi vi vil få et net, der giver nogle tilbagemeldinger om, hvad de ældres holdninger til ældrepolitik er.

Jeg har faktisk mange eksempler på kommuner, hvor ældrepolitikken er blevet klart forbedret, fordi man har givet de ældre indflydelse og har lyttet til og brugt deres ideer. Den model synes jeg egentlig fortjener at blive udbredt til hele landet, også fordi jeg tror, det bliver en mere ansvarlig og mere velfungerende ældrepolitik, der så bliver ført i kommunerne.

Jeg vil holde mig til det og ikke gå mere i detaljer, men sige, at jeg ser frem til et udvalgsarbejde, som jeg tror vi kan få stor glæde af.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg vil gerne takke ministeren for tilsagn om at ville slå bro; man kan så altid spørge: Bro til hvad? Derfor er der i hvert fald ét spørgsmål, som jeg er nødt til at stille igen. Det er i forhold til de reelle ankenemuligheder. Er ministeren fuldstændig lukket af i forhold til den tanke, at man sikrer en reel ankeinstans på hjemmehjælpsområdet og ikke kun laver en høringsinstans, som jeg vil kalde det? Det er den ene ting.

Den anden ting er endnu en gang: Hvad er substansen i ophævelsen af § 80, som betyder, at kommunerne ikke længere kan stille krav om, at de ting, som ikke varetages af kommunen, varetages af selvejende institutioner? Betyder det, at man åbner op for, at f.eks. ISS kunne overtage dele af dette område?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 22:**Forslag til folketingsbeslutning om Folketingets Ombudsmands beretning for året 1994.**

Af Retsudvalget.

(Fremsat 12/10 95).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling**Tom Behnke (FP):**

Ombudsmandens beretning bliver hvert år taget til efterretning af et flertal i Folketinget minus Fremskridtspartiet. Ligeledes er det kun Fremskridtspartiet, der kommer med et betækningsbidrag efter at have læst Ombudsmandens beretning, og sjældent sker det, at Ombudsmandens beretning resulterer i en egentlig debat her i salen. Lad mig i den forbindelse først henvise til Fremskridtspartiets betækningsbidrag til Ombudsmandens beretning for 1994 og ligeledes henvise til de tidligere år, hvor Fremskridtspartiet har stemt imod en godkendelse af Ombudsmandens beretning.

En væsentlig årsag til, at Fremskridtspartiet tidligere har talt imod beretningen og tidligere har været negative i vores betækningsbidrag og stemt imod beretningen, er, at Fremskridtspartiet ganske enkelt ikke har haft den fornødne tillid til den nuværende ombudsmand, som vi ikke mener lever op til de ædle egenskaber, som der i sin tid blev lagt op til, at en ombudsmand skal besidde. Den tillid har vi fortsat ikke, og Fremskridtspartiet vil derfor igen stemme imod beretningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets tekst vedtoges uden afstemning. Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Meddelelser fra formanden**Anden næstformand (Henning Grove):**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Det Politisk-Økonomiske Udvalg (26/10 95):

Udtræder: Anne Birgitte Lundholt (KF)

Nyt medl.: John Vinther (KF)

Udtræder: Frank Aaen (EL)

Nyt medl.: Keld Albrechtsen (EL)

Udtræder: Uffe Ellemann-Jensen (V)

Nyt medl.: Thor Pedersen (V)

Retsudvalget (26/10 95)

Udtræder: Helge Adam Møller (KF)

Nyt medl.: Bendt Bendtsen (KF)

Folketingets Økontaktudvalg (26/10 95):

Udtræder: Jørn Jespersen (SF)

Nyt medl.: Tommy Dinesen (SF)

Det Politisk-Økonomiske Udvalg (27/10 95):

Udtræder: Keld Albrechtsen (EL)

Nyt medl.: Frank Aaen (EL)

Udtræder: John Vinther (KF)

Nyt medl.: Anne Birgitte Lundholt (KF)

Retsudvalget (30/10 95)

Udtræder: Bendt Bendtsen (KF)

Nyt medl.: Helge Adam Møller (KF)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 1. november 1995, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 15.47